

от работниците си от арестуване, включително и земеделския лидер Георги Трайков. Но него нямаше кой да го пожали!⁵⁰⁰

Два пъти е арестуван, пребиван от бой, подлаган на конвейерно следствие, съчетано с карцер, удари по гръкляна, теглене за косите. Смъртната присъда на инженер Димитър Славов е изготвена предварително, но актрисата Иванка Димитрова съдейства чрез секретарката на Вълко Червенков Славка Славова да подаде молба за отмяна на смъртното наказание на баща си, след което тя е заменена на 20 г. затвор. След процеса Славка Славова е уволнена от Народния театър като дъщеря на шпионин и контрареволуционер. След 1956 г. инженер Димитър Славов е освободен от концлагера, а по-късно реабилитиран.

11.7. Съдебната гавра с минните инженери

Към 9 септември 1944 г. от инженерите, завършили образованието си в чужбина, най-многобройна е групата на минните инженери и геолозите. Те работят в Дирекция „Природни богатства“, Дирекция „Геоложки и минни проучвания“, в Мини „Перник“, „Бобов дол“, „Елисейна“, „Медни мини Бургас“, „Марица“, в десетки частни мини, а някои от тях са на свободна практика. До тази дата въгледобивната промишленост се справя успешно с все по-нарастващите нужди от въглища, особено след присъединяването на изконните български територии на Южна Добруджа, Беломорска Тракия и Македония към Царство България.

От 1945 г. до началото на 50-те години минният отрасъл в НРБ е в тежка криза – производството на въглища рязко намалява, а качеството им се влошава. Провалени са подготвителните работи за откриване на нови рудници за години напред, а въглищното производство не може да задоволи нуждите на индустрията. Управлението на минния отрасъл е поверено през 1945 г. на Висша минна администрация, начело на която стои Върховният стопански съвет с председател Добри Терпешев и трима членове – ветеринарен лекар литератор, бивш партизанин и ихтиолог, които нямат и бегла представа от въглищно производство. Главният директор на Мини „Перник“ инженер Васил Радославов е убит на 9 септември 1944 г. след задържането му в МВР–Перник (версията е самоубийство), а на следващия ден във втората по значимост мина „Бобов дол“ пристига група партизани от Дупнишкия партизански отряд, които свикват общосел-

⁵⁰⁰ Пак там, с. 231.

ско събрание, на което публично е разстрелян директорът на мината инженер Христо Петров. Назначаването от 1 октомври 1944 г. за главен директор на Мини „Перник“ на опитния инженер Тончо Тенев е посрещнато с бойкот от членовете на Отечествения фронт и от председателя на Рударския съюз Александър Миленов, бивш миньор, завърнал се след 20-годишна емиграция в СССР. На организираният от Рударския съюз демонстрация лозунгът е „Смърт на фашисткия директор“ и през октомври 1945 г. инженер Тенев напуска поста.

Много минни инженери и специалисти, както и няколко хиляди миньори, между които и много опитни, са уволнени поради неблагонадежден произход и антикомунистически убеждения, а на тяхно място са назначени нови хора с бележки от клубовете на Отечествения фронт. През 1946 г. добивът на въглища от Мини „Перник“ е с 300 хил. тона по-нисък в сравнение с 1943 г., с по-ниско качество и високо пепелно съдържание, но за сметка на това с цената на много повече миньорски надници⁵⁰¹.

Започва издирване на виновниците и на 11 февруари 1950 г. Политбюро на ЦК на БКП провежда Национално съвещание със стопанските ръководители за обсъждане на мерки за изпълнение на петгодишния народостопански план. Вълко Червенков заявява, че всяко говорене за плановете, че са напрегнати и изискват много големи усилия, е противодържавно. Започва чистка в предприятията. Само за шест месеца са сменени 27 директори и главни инженери на мини в обединение „Въглища“, като към тях са отправени обвинения за забавено въвеждане на съветските методи във въгледобива⁵⁰².

По съветски модел е организирано съдебно дело срещу минните инженери в България, което повтаря „Шахтинското дело“ в СССР, където през 1928 г. е обвинена голяма вредителска група в Шахтинския район на Донбас, свързана с бившите собственици на рудниците, с руски и чуждестранни капиталисти, с военния шпионаж, които са имали за цел „осуетяване на социалистическата индустриализация и възстановяване на капитализма“⁵⁰³.

Държавна сигурност започва издирване на организирана вредителска група и през декември 1952 г. я „намира“. Арестите продължават до май 1953 г. Подсъдими са 17 души, от различни администрации и предприятия,

⁵⁰¹ Мърхов, Никола. Репресиите над техническата интелигенция. Случаят Мини „Перник“, Личен архив.

⁵⁰² Попова, Илонка. Съдебните процеси срещу инженерите в България (1952–1953). Спомени на участници в процесите и на техни близки. Исторически преглед, № 3–4, 2011, с. 214–253.

⁵⁰³ История на Всесъюзната комунистическа партия (болшевики). София, 1952, с. 318.

от които 14 минни инженери (инженер Марин Семов умира по време на следствието), двама минни техници и един минен работник. Още двама минни инженери, които не е било възможно да бъдат вкарани в този процес, са осъдени по скалъпени обвинения в шпионаж в полза на английското разузнаване⁵⁰⁴. Всички лица, които са обвинени и съдени по този процес, са безпартийни, повечето с биографии на бивши хора. Основното обвинение е, че под ръководството на английското разузнаване „в продължение на няколко години, чрез системни и умело прикривани актове, са разстройвали развитието на въглищните предприятия и са спъвали развитието на производствените планове“⁵⁰⁵.

Инженер Димитър Буров е обявен за главен организатор, английски шпионин от 1935 г., активиран да създаде шпионско-вредителска група от лица с вражески произход⁵⁰⁶: инженерите Крум Гърков – кулашки син; Йордан Кацаров – син на търговец; Георги Василев – завършил минно инженерство в Льобен, Австрия, със сериозни публикации в областта на минното дело, син на преподавател по физика във Военното училище в София и частен учител на принцовете Борис и Кирил; Тодор Губиделников – бивш собственик на мини, който е обявен за агент на английското разузнаване от 1929 г.; Младен Митев – съветник в Министерството на тежката промишленост, и др. По-късно Буров се свързал с инженер Симеон Бъров – син на бивш министър на търговията, „завербуван“ през 1946 г. в Льобен, Австрия.

Главното обвинение срещу инженерите Буров и Губиделников е, че „систематично са намалявали производството на въглища от 1944 г. до 1947 г. с цел да създадат затруднения на народната власт“, а след национализацията са извършвали организирано вредителство. Из показанията на Буров: „Вредителствата не трябва да бъдат шумни и явни, защото могат да бъдат лесно разкрити, а напротив да бъдат такива, че да създават сериозни дефекти в минната промишленост и същевременно да приличат на грешки от незнание, немарливост и т.н.“⁵⁰⁷. Той е принуден да признае, че е предавал сведения на английското разузнаване за въглищното производство и „с вредителска цел са проваляли подготвителните работи в рудниците, започвано е ново строителство на рудници без достатъчно предварителни минни и геоложки проучвания, проваляни са прогресивните (разбирай „съветски“ – б.а.) почини на експлоатация“⁵⁰⁸.

⁵⁰⁴ Отечествон фронт, № 2962, 11 март 1954; АМВР, II съд, 2900, т. I, т. II.

⁵⁰⁵ АКРДОПБГДСРСБНА, Литерно дело VI-Л-628, л. 40, докладна записка по резултатите от следствието на задържаните инженери от каменновъглената промишленост.

⁵⁰⁶ Пак там, л. 41.

⁵⁰⁷ Пак там, л. 42.

⁵⁰⁸ Пак там, л. 43.

Показанията се изтръгват с насилие, но все пак трима души отказват да направят каквито и да било признания, а други трима дават показания, без отношение към процеса. В докладна записка за резултатите от следствието на задържаните инженери ДС признава:

*„В показанията на главните обвиняеми има известни противоречия главно за участието в шпионско-вредителската организация на засечените лица, които не са арестувани, които противоречия следствието не може да изясни докрай. Освен това в някои пунктове показанията на подследствените са необосновани, неточни, а в редица случаи някои от подследствените бяха разобличени в лъжа и измислени работи. Някои от подследствените в различни моменти се отказаха от показанията си. При такова положение, считам, че е нецелесъобразно задържането на нови лица, което може да ни доведе до грешки и продължаване на следствието.“*⁵⁰⁹

Съдебният процес се провежда от 1 до 8 септември 1953 г. директно във Върховния съд, в една фаза, при закрити врати. Присъдите се основават на самопризнания, без доказателства. Прокурор е Димитър Руменов, а съдебният състав е с председател Найден Райчев, членове Спасов и Ралев. Съдебни заседатели няма. Прокурорът Димитър Руменов иска шест смъртни присъди, но съдът отсъжда само една – на инженер Димитър Буров. Осъдени са: инженер Георги Василев (20 г.), инженер Симеон Бъров (20 г.), инженер Младен Митев (20 г.), инженер Крум Гърков (16 г.), инженер Вълчо Пехливанов (16 г.), инженер Димитър Желев (15 г.), инженер Никола Максимов (10 г.), инженер Стефан Филипов (15 г.), инженер Христо Стаматов (10 г.), инженер Андрей Зарзов (20 г.), инженер Йордан Кацаров (16 г.), инженер Тодор Губиделников (10 г.), минният техник Христо Скрежев (8 г.), минните работници Пеньо Пенев (10 г.) и Христо Добрев (3 г.). Отнети са също и гражданските им права, конфискувани са жилищата, както и собствеността, и семействата им трябва да заплащат наем на „Жилфонд“ за собствените жилища. След изтърпяване на част от присъдите някои от осъдените са въдворени в концлагери.

Инженер Димитър Буров е син на банкера Иван Буров и племенник на политика Атанас Буров. Той е високо ерудиран специалист, завършил минно инженерство във Фрайберг, владее няколко езика. Арестуван след „Девети“, загубва работата си, развежда се, изпратен е в лагер за принудителен труд. Буржоазният произход на инж. Буров и видната фамилия, която

⁵⁰⁹ Пак там, л. 49.

представлява, са причина той да бъде обявен за ръководител на шпионска и вредителска организация и резидент на английското разузнаване. След ареста му през февруари 1953 г. за кратко време чрез безсъние, разпити и глад той е смазан психически и признава всичко, което се иска от него. „И аз не знам как станах шпионин!“ – така инженер Буров започва последната си дума пред съда. Девет месеца очаква изпълнение на смъртната си присъда, която е заменена с 20 г. затвор, където престоява до деня срещу Коледа 1961 г. Не успява да се върне към нормалния живот, не намира работа, започва да продава вещите си, за да се прехранва, и се самоубива!

Политическото правосъдие и безпардонността, проявени в процеса на минните инженери, се прехвърлят върху техните адвокати Анто Бояджиев, Димитър Вапцаров, Богдан Шулев и Георги Величков, които са членове на БКП. Държавна сигурност и съдът не са доволни от поведението им по време на процеса. Изпратена е справка до Политбюро на ЦК на БКП, в която те са обвинени в „неправилни, безпринципни становища в съдебно заседание по редица въпроси по дела на ДС“⁵¹⁰. Адвокатите са обвинени пред Висшия партийен орган на БКП, че са искали отмяна на смъртните наказания, постановени от съда; че са поставили под съмнение част от показанията на подсъдимите, изразявайки съмнение за обстоятелствата, при които те са дадени; че са пледирали, че Буров и Губидеников не трябва да бъдат обвинявани като капиталисти, защото са само организатори на производството и са „поставили под съмнение разгарянето на класовата борба у нас“.

Прокурорът Димитър Руменов обвинява адвокатите, които твърдят, „че политическите престъпления в настоящия момент не са вече толкова обществено опасни, което на практика значи да се поддържа теорията за замиране на класовата борба у нас. С това др. др. Вапцаров и Бояджиев увличат след себе си и другите адвокати, особено безпартийните, които им подражават“⁵¹¹. В отговор на това секретарят на ЦК на БКП Тодор Живков изпраща веднага писма до секретаря на 44-та партийна организация – София, с които разпорежда да се разгледа поведението на всеки от четиримата адвокати в партийната организация и да се вземе решение по него⁵¹².

⁵¹⁰ ЦДА, ф. 1-Б, оп. 6, а.е. 1882, л. 20–22, справка относно поведението на адвокатите Анто Бояджиев, Димитър Вапцаров, Богдан Шулев и Георги Величков – членове на БКП, на процеси по линия на ДС. 16 октомври 1953 г.

⁵¹¹ Архивите говорят. Борби и чистки в БКП (1948–1953). Документи и материали. Главно управление на архивите при Министерския съвет. Съст. проф. д-р Л. Огнянов, София, 2001, с. 442.

⁵¹² Пак там, л. 443.

В първата половина на 1963 г. пенсионираният прокурор Димитър Руменов, награден за заслуги за развенчаване на култа към личността на Вълко Червенков, присъства на съдебното дело, което обезсилва изцяло присъдите, постановени от Върховния съд по делото срещу минните инженери. Той заявява: „Минните инженери са невинни. Аз съм бил заблуден по този процес. Но вие направихте признания, а онзи от Държавна сигурност мълчеше, като магаре. Това ме заблуди. Всеки един човек взет от улицата може да направи самопризнания!“.

Инженер Васил Радославов

През 1942 г. общинският съвет на Перник приема предложението на кмета Петър Файтонджиев 45-годишният минен инженер Васил Радославов, възпитаник на Минната академия във Фрайберг, Германия, да бъде обявен за почетен гражданин на Перник. Мотивите на кмета са, че:

„Повече от 18 години инженер Васил Радославов като минен инженер, като технически директор на Мини „Перник“ и в последно време като главен директор на същите мини, работи трескаво и неуморно и ние виждаме доскорошното село Перник днес хубав и голям минен и индустриален град. Все по същото време и благодарение на личната инициатива на г-н Радославов се слагат основите на големите културни и благотворителни начинания, като постройката на големия дневен детски дом, откриването на летни детски игрища, стопанско училище и много още други“⁵¹³.

По това време инженер Васил Радославов е министър на железниците, пощите и телеграфите и както подчертава в речта си кметът, „...е правил и прави всичко възможно със свойствената си енергия, воля и упоритост, за да се издигне гр. Перник в едно сравнително кратко време до степен на пръв и единствен минно-индустриален център на Балканите“.

Само две години по-късно на 9 септември 1944 г. инженер Васил Радославов е арестуван, убит е същия ден в полицейското управление, а смъртта му е обявена за самоубийство. Погребан е на неизвестно място в околностите на Перник. Вероятно конкретният повод за ареста на по-

⁵¹³ Борисова, Руми. Минен шеф става почетен гражданин през 1942 г. // Градски вести – Перник, 18 октомври 2013 г.

четния гражданин на Перник е репликата към стачкуващите два дни преди това миньори: „Вие казвате, че искате хляб, но искате власт. Скоро ще имате власт, но няма да имате хляб!“.

С убийството на инженер Радославов приключва един от най-трудните, но и най-успешни периоди от развитието на Мини „Перник“, които са основа за възникването на Перник като град⁵¹⁴. Той започва работа в мините през 1924 г., една година преди да се приеме Законът за автономно управление на Държавни мини „Перник“, с който се дава пълна автономия на предприятието, което е освободено от данъци и концесионни такси, получава митнически облекчения и заплаща на държавата 50% от годишната печалба, но не повече от 50 млн. лв. От този момент печалбите и приходите в държавния бюджет скокообразно нарастват. Въвежда се разпределение на процент от печалбата за културни и социално-здравни придобивки за работещите. Отделно 3% от печалбата се заделят за издръжка на минното училище, за специализации в чужбина, за техническа литература и изобретения. Мини „Перник“ поддържа „Фонд за разширение и техническо подобряване на мините“, „Фонд за стопанско подпомагане на страната“, „Фонд за обществено подпомагане“, „Фонд за получаване на 13-а и 14-а заплата“. Ръководството основава служба с подразделения: „Благоустройство“, „Строеж и поддръжка на сгради“ и „Паркове и озеленяване“.

Изградени са жилищните миньорски квартали „Твърди ливади“, „Инженерен“ и „Монте Карло“, както и едноетажните работнически жилища зад Минната дирекция. Над четиридесет двуетажни блокчета са построени наведнъж в кварталите „Бели бряг“, „Хумни дол“ и „Куциян“. Някои от жилищата са с централно отопление. Във ведомствените жилища, обзаведени от минното предприятие, миньорите, техническият персонал и семействата им не заплащат наем, а миньорите от съседните села получават безплатно въглища за отопление и безплатен транспорт до селищата.

Във връзка с индустриалните нужди на мините светва и първата електрическа крушка в града. Строителното отделение изгражда две минни училища, детска забавачка и детска лятна градина, „Минната църква“ и читалище, хотел, баня, нова болница и амбулатория, кинотеатър, хлебозавод. И още парк с езеро (зимно време ледена пързалка), стадион с гимнастически салон, плувен басейн с олимпийски размери. Изградена е климатолечебна станция при манастира „Св. Пантелеймон“, летовища за миньорските деца край Кладнишкия и Земенския манастир и в Поморие.

⁵¹⁴ Живков, Цанко. *Комунизъм по пернишки*. // Демократически преглед, demokraticheskipregled.wordpress.com, 11 декември 2016.

И всичко това е безплатно или на минимални цени! Заплатите на свещеника, дякона, певеца, клисаря, осветлението и другите разходи на „Минната църква“ се плащат от минното предприятие.

Върху на мащабното строителство е великолепната сграда на Минната дирекция (архитект Коста Николов и архитект Илия Попов, 1932 г.), с мраморни стълбища, с разноцветни облицовки в коридорите от италиански и чешки фаянс, с тържествена заседателна зала и цветни стъклописи на прозорците. Минната изгражда главния водопровод от витошките извори на Струма и чешмата паметник на „Незнайния миньор“ пред дирекцията. Работническият театър, пак на издръжка на предприятието, приема на сцената си едни от най-прочутите актьори от Народния театър в София, както и Московския „Малий театър“, който през 1922 г. представя „Вуйчо Ваньо“ на Чехов. Градската духовна музика прераства в симфоничен оркестър, поддържан от предприятието.

На 19 октомври, ден на „Св. Иван Рилски“ и празник на Мини „Перник“, всички миньори, навършили 15-годишен стаж в мините, се пенсионирали и получават официална миньорска униформа с джобен швейцарски часовник, върху капака на който са изписани миньорският знак (два кръстосани чука) и името на миньора⁵¹⁵.

Всъщност самите миньори по определени правила връщат към себе си изработеното като социални придобивки под контрола на Управителния съвет, в който към 1944 г. влизат: министърът на търговията Цвятко Бобошевски, генералите от запаса Владимир Вазов⁵¹⁶ и Илия Каблешков, инженер Георги Коняров, завършил фрайбергската Минна академия, инженер Александър Спасов, завършил Минната академия в Льобен, финансовият директор Еньо Скорчев, братовчед на Ангел Кънчев и потомък на Ботев четник, баща на художника академик Румен Скорчев. Главен касиер на мината е финансистът Греков, наследник на възрожденската фамилия Грекови.

⁵¹⁵ През 1934 г. миньорите от Мини „Перник“ събират около 1,5 млн. лв. и правят дарение на летище Божурище – едноместен самолет, произведен в Германия, наречен „Пернишки миньор“. (Мърхов, Никола. Репресиите над техническата интелигенция. Случаят Мини „Перник, Личен архив.)

⁵¹⁶ Генерал Владимир Вазов е изселен със съпругата и втория си син Иван Владимиров Вазов в Тетевен. Първият му син Георги Владимиров Вазов е изпратен в концлагера „Бобов дол“, откъдето се връща пребит от бой, с избити зъби. Третият син на героя от Дойран, Владимир Владимиров Вазов, завършва 58-и випуск на Военното училище, кавалер на орден „За храброст“. След войната е офицер за връзка и преводач към Съюзната контролна комисия. През 1948 г. е осъден на 10 г. строг тъмничен затвор с обвинение в шпионаж. След писмо на майка му до Вълко Червенков е помилван и освободен през 1950 г. без отмяна на присъдата. В писмо до майка му Вълко Червенков подчертава, че в затвора поручик Вазов „не е проявил никакви признаци на поправяне“. До края на живота си работи като тенекеджия.

Същинският двигател на Мини „Перник“ е инженер Васил Радославов, който наследява на поста ръководител на предприятието брат си инженер Богомил Радославов, възпитаник на Минната академия във Фрайберг, член-кореспондент на БАН, който в периода 1923–1925 г. е директор на Мини „Перник“. Имената и на двамата са вписани в Златната книга на отличниците на немската академия.

Към Мини „Перник“ са придадени губещите държавни мини „Бобов дол“ и „Марица“, които с инвестиции от дружеството майка и със специалистите от него и много труд, се превръщат в печеливши. Подобни оздравителни мероприятия перничани провеждат и в по-малките държавни мини, като „Лъкавица“ в Родопите, „Солни залежи“ – Провадия, „Победа“ – Пожарево, „Елшица“ – Панагюрище, и др.

Като министър на железниците, пощите и телеграфите в правителството на проф. Богдан Филев, инженер Васил Радославов е съден посмъртно от „народния съд“. От посочените от съпругата му седем свидетели съдът допуска да бъдат разпитани само инженер Христо Йорданов от София, инженер Тончо Тенев – главен директор на Мини „Перник“, и инженер Хараламби Поп-Йорданов – технически директор на Мини „Перник“, назначени от новата власт. Останалите свидетели не са допуснати⁵¹⁷. Инженер Христо Йорданов кратко и ясно заявява, че инженер Радославов е отказвал веднъж да заеме поста министър, но втория път е приел, по-скоро като „специална техническа задача да координира действията на железниците с Мини „Перник“ и да изгладя недоразуменията между тези две държавни предприятия, като ми заявяваше, че от поста си като министър на железниците политика няма да прави, защото не разбира. Познавам го като незаменим работник, добър техник и незаменим минен инженер. В службата си бе абсолютно безкористен. В отношенията си към хората страшно взискателен, но справедлив. Такъв бе и спрямо себе си“⁵¹⁸.

В обвинителната реч пред Първи състав на „народния съд“ народният обвинител Георги Петров казва:

„Подсъдимият Васил Радославов, макар и починал, следва да се признае за виновен за да понесе акцесорните наказателни санкции.“

⁵¹⁷ ЦДА, ф. 1449, оп. 1, а.е. 17, л. 265, определение на Първи състав на народния съд в София за допускане свидетели на подсъдимия Васил Радославов, София, 19 декември 1944 г., I състав на народния съд.

⁵¹⁸ ЦДА, ф. 1449, оп. 1, а.е. 17, л. 274, писмени свидетелски показания на инженер Христо Йорданов в защита на подсъдимия Васил Радославов, I състав на народния съд.

*глоби и конфискации на имотите му. Той е бил напълно съгласен с провежданата политика от фашисткия кабинет на Богдан Филев... Като министър на железниците, пощите и телеграфите той отстъпил на германското командване да се ползва за превозване на своите армии на Източния фронт. Той е син на известния предател д-р Васил Радославов, който след катастрофата през европейската война... Председателят: Не е син! Чл. Съдия Ст. Манов: Имате грешка, не е син. Гл. народен обвинител Г. Петров: Оттеглям си мнението. Имал съм грешка.*⁵¹⁹

Бащата на инженер Радославов, Минко Радославов (Златарица, 1849 – 1935, София), е народен учител и държавник, един от първостроителите на съвременна България. Завършва Болградската гимназия и е учител в Златарица, Котел, Велико Търново, Трявна. Поради участието си в Априлското въстание попада в Търновската тъмница, а за политическата си дейност като член на Демократическата партия е вкаран и в Еленския затвор след Освобождението. Народен представител в I и II Обикновено народно събрание. Два пъти е софийски градоначалник – през 1885–1891 г. и 1894–1895 г. В различни периоди е окръжен управител на Разград, Сливен, Кюстендил, Стара Загора, Босилеград, Велико Търново, Бургас. Името му е останало в историята на родния му град като поборник за българската свобода и крупен дарител за изграждане на читалището в Златарица⁵²⁰.

В края на защитната си реч служебният защитник на инженер Васил Радославов, адвокат Митрошин Георгиев, след като отхвърля аргументирано всички безумни обвинения, описва заслугите му за развитието на Мини „Перник“ и подчертава, че това инженер Васил Радославов е правил само в името на общото благо и единственото му имущество е един двустаен апартамент (бел. наследствен) в София и банков влог от 100 хил. лв., но независимо от това инженер Васил Радославов е признат за виновен и осъден посмъртно с конфискация на имуществото.

Освен че е изцяло политически, съдебният процес се принизява и до нивото на махленско правораздаване, за което свидетелстват репликите, които си разменят членовете на съда: „Чл. съдия Райна Тодорова: „Сигур-

⁵¹⁹ ЦДА, ф. 1449, оп. 1, а.е. 7, с. 2776–2894.

⁵²⁰ Георгиев, Лъчезар. Минко Радославов – възпитаник на Болградската гимназия и революционен деец. Българите в Северното Причерноморие. Изследвания и материали. Т. 7, с. 381–388.

но не знаете колко килограма злато и колко милиона е изнесъл“. Председател Богдан Шулев: „Мълвата казва 60 милиона е изнесъл!“⁵²¹ Тези нелепи лъжи се разпространяват на партийни, работнически и отечественофронтovski събрания, за да се превърнат след това в доноси срещу роднините и близките на инженер Радославов:

„Господин Директоре,

Един от големите хитлеристки агенти в България бе бившият Главен Директор на Мини „Перник“, инженер Васил Радославов, който след 9 септември посегна на живота си, а народният съд го осъди на смърт, като имота му биде конфискуван в полза на държавното съкровище. Научавам обаче, че близките на починалия фашист Радославов са укрили ПАРИ в книги и ЗЛАТО у свои роднини, а именно у Велко Кръстев – баджанака на Радославов, а също така и у инженер Йосиф Разсуканов – зет на Велко Кръстев. Ако Разсуканов бъде раздрусан, той ще каже, какво е укрил и къде!... Тримата дълги години изтезаваха работническото в Перник и натрупаха големи богатства. Скрити пари, дрехи и пр. има и при Таня Начева (невицата при „Родно радио“ през фашисткия режим), която е балдъза на Радославов. Перничани ще изпитат радост, ако се открият укритите богатства и надявам се, ще изпитате тяхната благодарност. Перник, 3 март 1945 г., С почит:...“⁵²²

Колко несправедлив, жесток и отмъстителен е съдът на народните маси към инженер Васил Радославов, става ясно от писменото свидетелство на неговата съпруга Венета Радославова, написано в отговор на обвинителния акт⁵²³:

„Съпругът ми през всичкото време на своята дейтелност беше един работник. Работник, който полагаше повече труд за преуспяване на Мините от всекиго другиго. Партизанин никога не е бил и не е преследвал партизани. За него в Мините имаше само работници и инженери и нищо друго... Делото, което съпругът ми обаче остави в Перник ще бъде безспорно за всички безпристрастни хора един велик паметник, който ще напомня на всички поколения, независимо от устройството

⁵²¹ ЦДА, ф. 1449, оп. 1, а.е. 7.

⁵²² АКРДОПБГДСРБНА, ф. 13, оп. 1, а.е. 2, л. 264, писмо от работник от „Мини Перник“ до Директора на МВР – Перник, МВР – Перник, вх. № 1886 от 13 март 1945 г.

⁵²³ ЦДА, ф. 1449, оп. 1, а.е. 17, л. 263–264, отговор на обвинителния акт на Васил Радославов на съпругата му Венета Радославова, Първи състав на народния съд.

на държавата ни за един гигантски труд, положен от него. Нарастването на Мините, благоустрояването на Перник, разработването на солните залежи при Провадия, разработването на Мини „Бобов дол“, построяването на електрическите централи, построяването на подходящи скривалища в Перник, запасяването на мините, поставянето на трансформатори под земята, ..., са действия които могат да бъдат само гордост за съпруга ми и заедно с тях на цялата мина и на страната ни. Никъде, абсолютно никъде не се направиха подобни неща..., покажете ми друг сънародник, друг държавен служител, друг обществен деятел, който е направил поне половината от онова, което направи съпруга ми... Никога обаче не забравяйте факта, че директора на Мини „Перник“, най-голямото наше стопанско предприятие, бидейки такъв в продължение на 11 години, умря беден... 17 декември 1944 г.“

На 26 август 1996 г. инженер Васил Радославов е реабилитиран от Върховния съд.